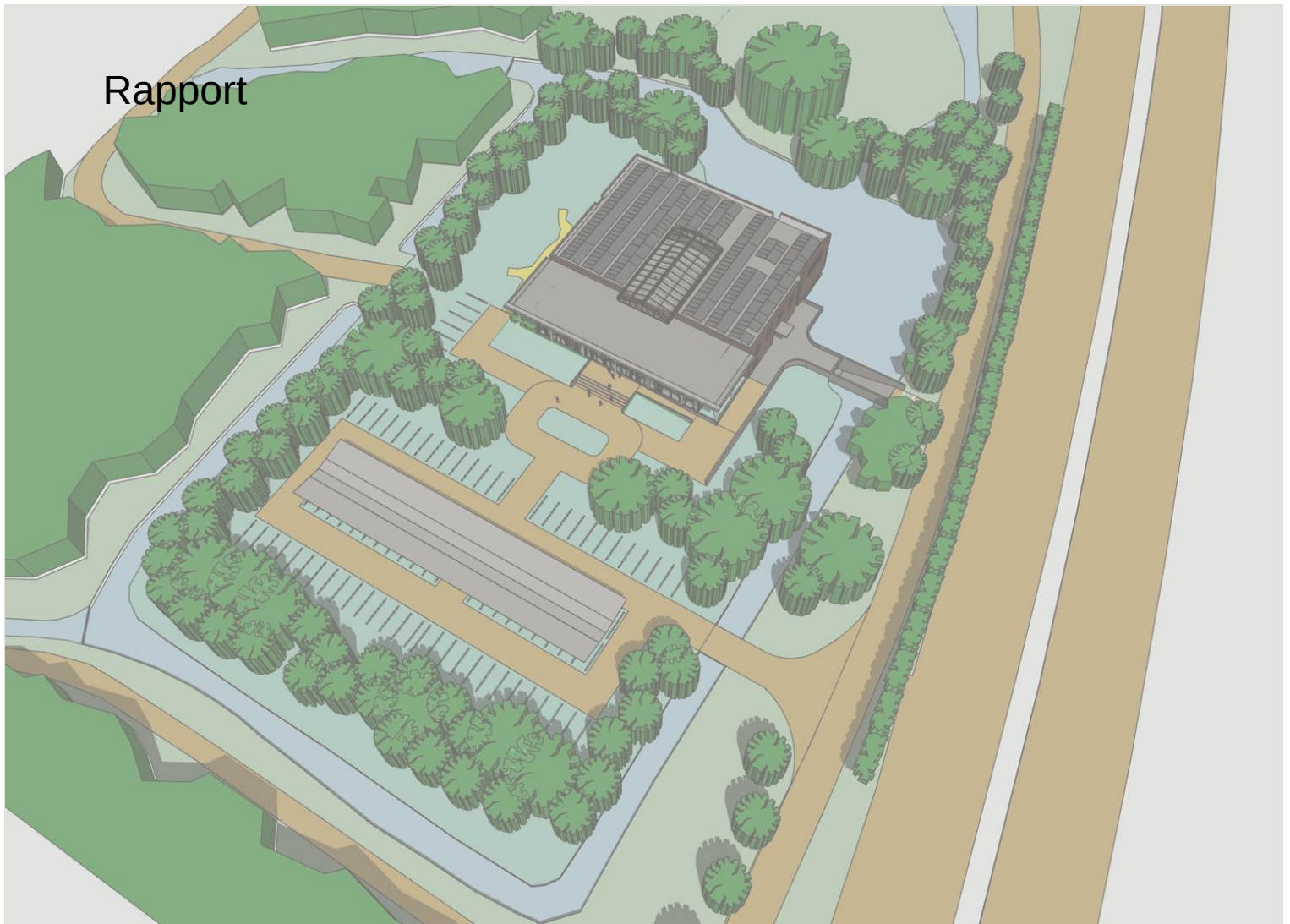

Rapport

Ladderonderbouwing crematorium Eikenven, Vught

Bijnen Uitvaartzorg

23 juni 2023

SWECO Nederland B.V.
Business unit Stedelijke Planning

Onderwerp
Projectnummer
In opdracht van
Datum
Versie

Afbeelding voorzijde

De Holle Bilt 22
3732 HM De Bilt
www.sweco.nl
Handelsregister 30129769
Ladderonderbouwing crematorium Vught
51016213
Bijnen Uitvaartzorg
23 juni 2023
Eindrapport

Impressie nieuwbouw crematorium Vught
Bijnen Uitvaartzorg / De Jong architecten (2023)

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	<i>Locatie Eikenven op Zorgpark Voorburg</i>	<i>4</i>
1.2	<i>Plan voorziet in nieuwe stedelijke ontwikkeling</i>	<i>4</i>
1.3	<i>Scope van het onderzoek</i>	<i>5</i>
2	Kwantitatieve onderbouwing	6
2.1	<i>Kwantitatief: vraag naar iets meer dan 3.500 uitvaarten met crematie in 2033.....</i>	<i>6</i>
2.2	<i>Aanbod: bestaande crematoria hebben realistische capaciteit van circa 2.200 uitvaarten met crematie voor verzorgingsgebied.....</i>	<i>8</i>
2.3	<i>Behoefte: maximaal circa 1.300 uitvaarten met crematie per jaar in 2033 in verzorgingsgebied</i>	<i>10</i>
3	Kwalitatieve onderbouwing: behoefte aan een modern, energieneutraal uitvaartcentrum met crematorium	10
4	Conclusie: voldoende Ladderruimte voor uitvaartcentrum met crematorium Eikenven	12

1 Inleiding

Bijnen Uitvaartzorg en GGZ-instelling Reinier van Arkel hebben het voornemen een nieuw uitvaartcentrum met crematorium te realiseren op locatie Eikenven, gelegen op het Zorgpark Voorburg in Vught.

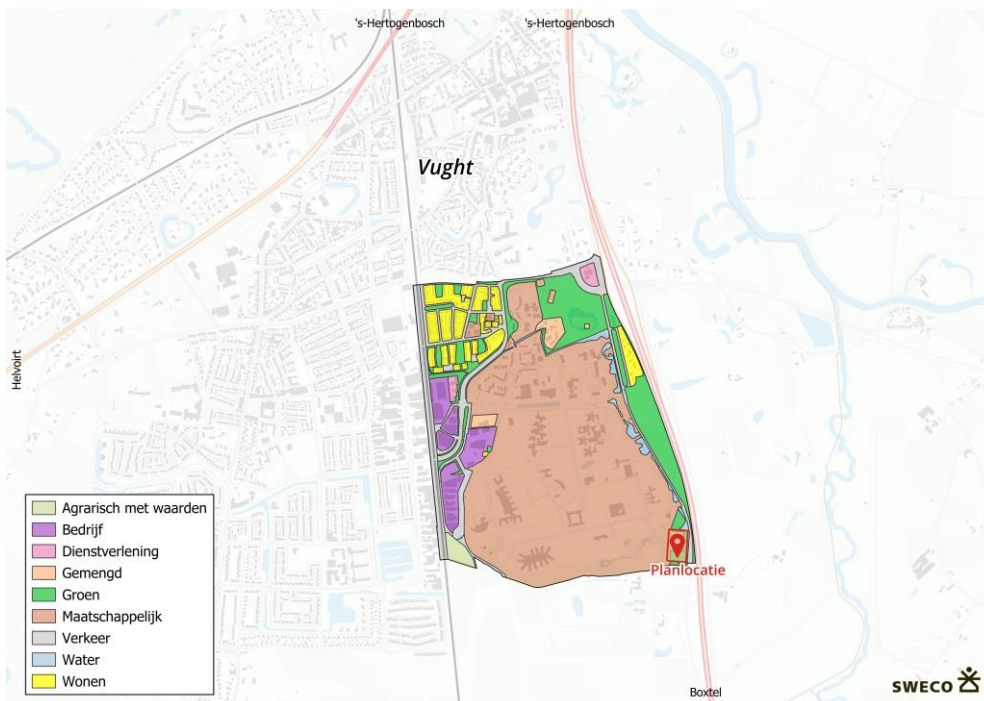
Om de ontwikkeling mogelijk te maken, moet de bestemming worden gewijzigd. Een voorwaarde voor deze wijziging is de onderbouwing van de behoefte aan deze nieuwe ontwikkeling aan de hand van de Ladder voor Duurzame Verstedelijking (hierna: Ladder). Bijnen Uitvaartzorg heeft aan Sweco gevraagd deze Ladderonderbouwing op te stellen. Centraal staat de vraag of Ladderruimte is voor een nieuw uitvaartcentrum met crematorium op deze locatie.

Ladder voor duurzame verstedelijking

De Ladder voor Duurzame Verstedelijking maakt deel uit van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) en wordt beschreven in het tweede lid artikel 3.1.6. Deze luidt: *“De toelichting bij een bestemmingsplan dat een nieuwe stedelijke ontwikkeling mogelijk maakt, bevat een beschrijving van de behoefte aan die ontwikkeling, en, indien het bestemmingsplan die ontwikkeling mogelijk maakt buiten het bestaand stedelijk gebied, een motivering waarom niet binnen het bestaand stedelijk gebied in die behoefte kan worden voorzien.”*

1.1 Locatie Eikenven op Zorgpark Voorburg

Zorgpark Voorburg is een openbaar park gelegen ten zuiden van Vught. In het park zijn diverse zorgaanbieders en daaraan gerelateerde voorzieningen gevestigd. In het vigerende bestemmingsplan ‘Voorburg en omgeving’ uit 2014 heeft de planlocatie een maatschappelijke en een groenbestemming. De locatie Eikenven is momenteel deels in gebruik door de facilitaire dienst van het Zorgpark. Het is deels bebouwd en in gebruik als opslag. Een ander deel van het terrein bestaat uit gras en bomen.

Figuur 1 Bestemmingsplan ‘Voorburg en omgeving’ (2014)
Bron: Sweco met data van Ruimtelijke plannen (2023)

1.2 Plan voorziet in nieuwe stedelijke ontwikkeling

Het plan betreft de realisatie van een uitvaartcentrum met crematorium. Het complex zal bestaan uit bebouwing ten behoeve van een crematieruimte (oven), opbaringsruimte, aula, ontvangstruimte, kantoor en

lounge. Naast de bebouwing wordt het uitvaartcentrum met crematorium ook voorzien van voetpaden, ontsluiting, parkeerruimte, een strooiveld en asbestemming.

Figuur 2 Ontwerp nieuwbouw crematorium Eikenven Vught
Bron: Bijnen Uitvaartzorg / De Jong architecten (2023)

De ontwikkeling van een crematorium is binnen het bestaande bestemmingsplan nog niet mogelijk. Het plan voorziet daardoor in een nieuwe stedelijke ontwikkeling op locatie Eikenven waarvoor de bestemming moet worden gewijzigd. **Dit betekent dat aangetoond moet worden dat de behoefte (en daarmee Ladderruimte) aan een uitvaartcentrum met crematorium bestaat, zonder dat elders leegstand in een crematorium wordt veroorzaakt.**

Locatie Eikenven heeft momenteel een maatschappelijke en groenbestemming en maakt deel uit van het bestaand stedenbouwkundig samenstel van bebouwing. De locatie maakt daardoor deel uit van het bestaand stedelijk gebied. Daarom is geen motivering nodig waarom niet binnen bestaand stedelijk gebied in de behoefte kan worden voorzien.

1.3 Scope van het onderzoek

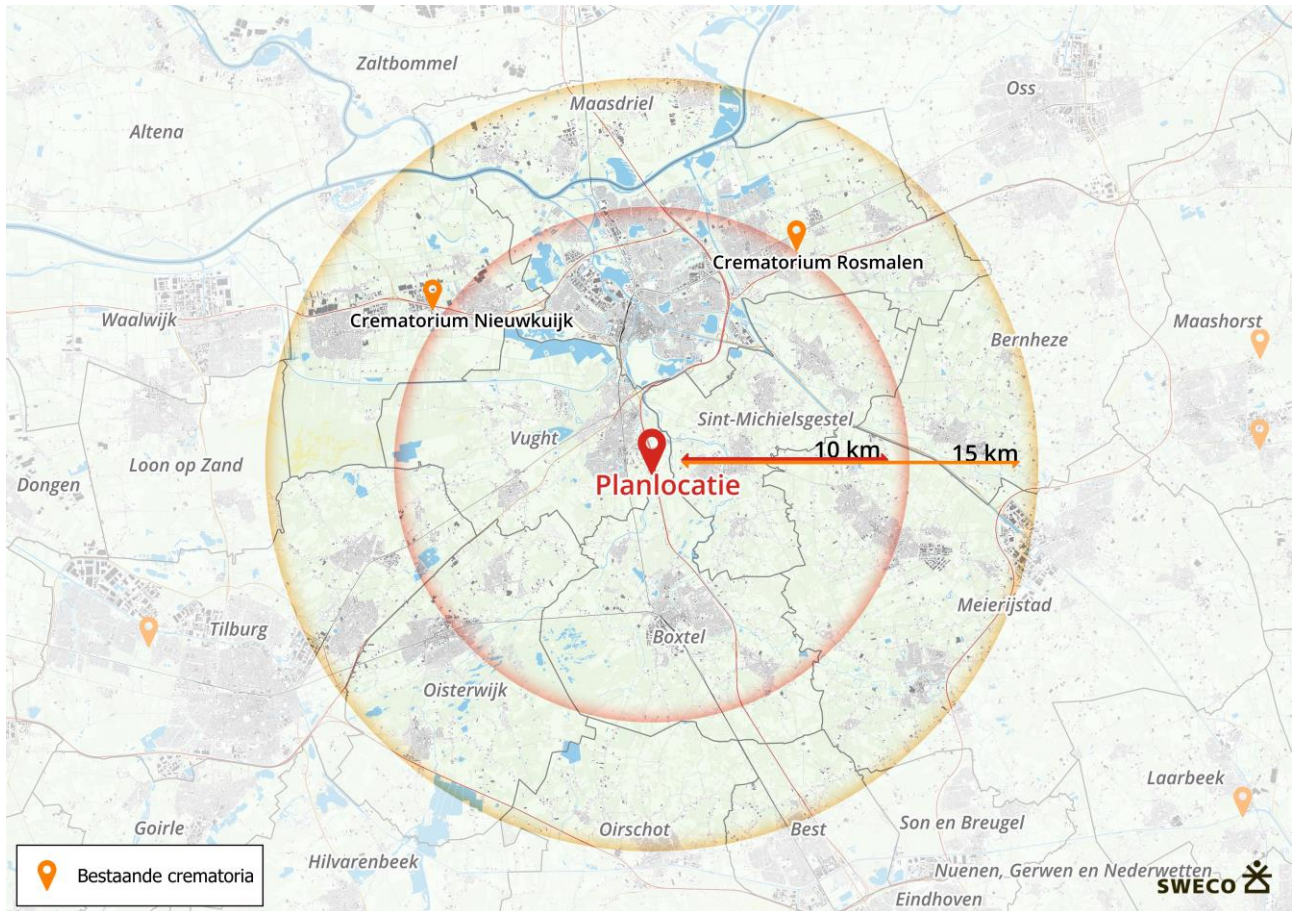
Onderzoeksgebied: straal van 15 kilometer rondom de planlocatie

Voor Ladderonderbouwingen voor crematoria wordt voor de afbakening van het onderzoeksgebied een straal van 10 of 15 kilometer rond de planlocatie gebruikt. Beide afbakeningen zijn in het verleden geaccepteerd door de Raad van State.¹ Jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State is dan ook niet eenduidig over dit onderwerp. Wel stelt de Raad van State dat van geval tot geval moet worden bekeken welk regionaal schaalniveau het beste past bij het realiseren van een crematorium.

Om een goed beeld te geven van de Ladderruimte in de bredere regio rond 's-Hertogenbosch is voor deze Ladderonderbouwing uitgegaan van een onderzoeksgebied (verzorgingsgebied) dat zich bevindt binnen een straal van 15 kilometer rond de planlocatie. Zodoende wordt ook rekening gehouden met de overlap/samenhang met de verzorgingsgebieden van twee DELA-crematoria die op net iets meer dan 10 kilometer van de planlocatie liggen in Nieuwkuijk en Rosmalen.

Concreet bestaat het verzorgingsgebied uit (delen van) de gemeenten Bernheze, Best, Boxtel, Heusden, Loon op Zand, Maasdriel, Meierijstad, Oirschot, Oisterwijk, Oss, 's-Hertogenbosch, Sint-Michielsgestel, Tilburg en Vught.

¹ ECLI:NL:RVS:2019:1470 en ECLI:NL:RVS:2017:775

Figuur 3 Onderzoeksgebied

Bron: Sweco met data van LVC/CBS/Kadaster/OSM (2023)

Onderzoeksperiode: 10 jaar – 2023 tot 2033

De onderzoeksperiode voor deze Ladderonderbouwing is 10 jaar. Dat betekent dat de huidige behoefte en de behoefte over 10 jaar in beeld is gebracht. Daarmee wordt aangesloten op de gebruikelijke planhorizon van een bestemmingsplan van 10 jaar.

2 Kwantitatieve onderbouwing

2.1 Kwantitatief: vraag naar iets meer dan 3.500 uitvaarten met crematie in 2033

De vraag naar uitvaarten met crematie is bepaald aan de hand van de prognose van het sterfgevallen in het verzorgingsgebied en de (verwachte) ontwikkeling van het aandeel crematies in het totaal aantal lijkebezorgingen (crematie-aandeel).

Prognose sterfte: toename sterfte

Het verwachte aantal sterfgevallen in 2033 is afgeleid uit de meest recente bevolkingsprognose van het CBS 2023-2050. De prognose wordt op gemeenteniveau vastgesteld. Omdat vaak niet de hele gemeente binnen de 15 kilometerzone valt, is uitgegaan van het aandeel inwoners dat in de postcodegebieden binnen de 15 kilometer van de planlocatie woont. Binnen de 15 kilometer zijn in 2033 4.387 crematies voorzien (+10% ten opzichte van de prognose voor 2023).

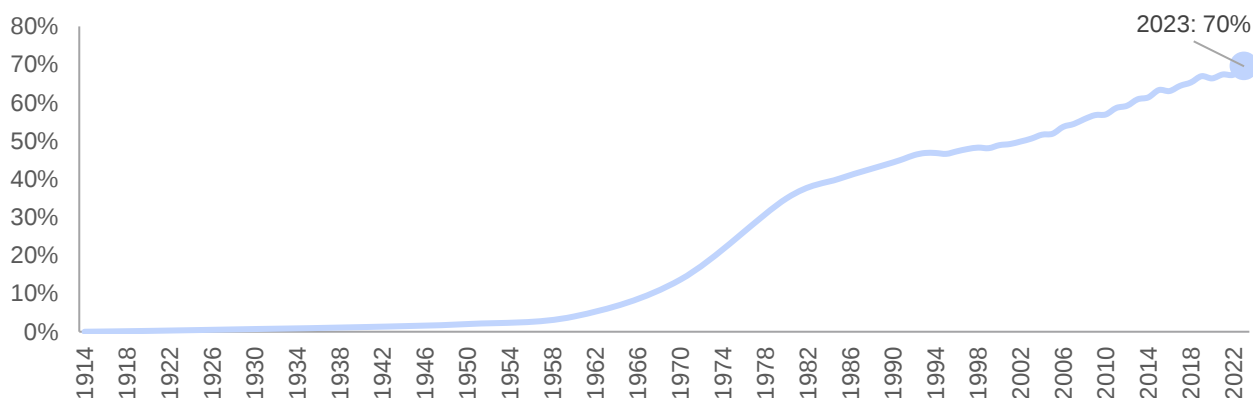
Gemeente	Sterfte 2023 binnen 15 km	Sterfte 2033 binnen 15 km
Bernheze	93	105
Best	35	42
Boxtel	350	360
Heusden	376	432
Loon op Zand	3	3
Maasdriel	144	187
Meerijstad	350	400
Oirschot	96	96
Oisterwijk	343	333
Oss	16	18
's-Hertogenbosch	1.350	1.520
Sint-Michielsgestel	300	300
Tilburg	185	210
Vught	350	380
Totaal	3.991	4.387

Tabel 1 Prognose sterfte naar gemeente

Bron: Regionale prognose CBS/PBL (2023), CBS (2023)

Ontwikkeling crematie-aandeel: sterke toename

Het aandeel crematies in Nederland over het eerste kwartaal van 2023 bedraagt 70% (LVC, 2023).² Naar verwachting ligt het aandeel crematies in Noord-Brabant hoger gelet op het beperkte aantal mensen dat naar een religieuze dienst gaat (CBS, 2023). Bijnen verzorgde in de eerste vijf maanden van 2023 74% crematies ten opzichte van het totaal aantal lijkbezorgingen.

Figuur 4 Ontwikkeling crematie-aandeel in Nederland

Bron: LVC (2023)

² De LVC (Landelijke Vereniging van Crematoria) vertegenwoordigt 98% van de crematoria in Nederland. Enkele crematoria zijn niet bij de vereniging aangesloten.

Het crematie-aandeel is sinds 2003 gestegen met iets minder dan 1% per jaar. De laatste vier jaar is, waarschijnlijk mede als gevolg van de Corona periode, het crematie-aandeel gestegen met iets meer dan 1% per jaar. Het is moeilijk in te schatten hoe het crematie-aandeel zich verder zal ontwikkelen. Wel is het zeer aannemelijk dat de komende 10 jaar het crematie-aandeel verder zal toenemen:

- de kosten van een crematie liggen aanzienlijk lager dan bij (natuur)begraven.
- door ontkerkelijking hechten mensen minder waarde aan een religieuze dienst en begrafenis.
- het aantal nabestaanden dat een graf wil bezoeken en onderhouden neemt gemiddeld af.
- mensen willen nabestaanden niet opzadelen met (kosten voor) grafonderhoud. Daarbij komt dat grafrechten na verloop van tijd vervallen als nabestaanden niet financieel bijspringen.

Daarom is gerekend met een gemiddelde groei van circa 0,9 tot 1,1% per jaar. In 2033 komt dat neer op een groei van het crematie-aandeel van circa +9 tot +11%. Uitgaande van het Nederlandse crematie-aandeel van circa 70% per jaar in 2023 komt dat neer op circa 79% tot 81% in 2033. Dit uitgangspunt is mogelijk nog voorzichtig, aangezien in het werkgebied van Bijnen het crematie-aandeel 74% bedraagt over de eerste vijf maanden van 2023.

Op basis van de sterfteprognose in het verzorgingsgebied en de bandbreedte voor de ontwikkeling van het crematie-aandeel bedraagt het verwachte aantal crematies in 2033 circa 3.378-3.553.

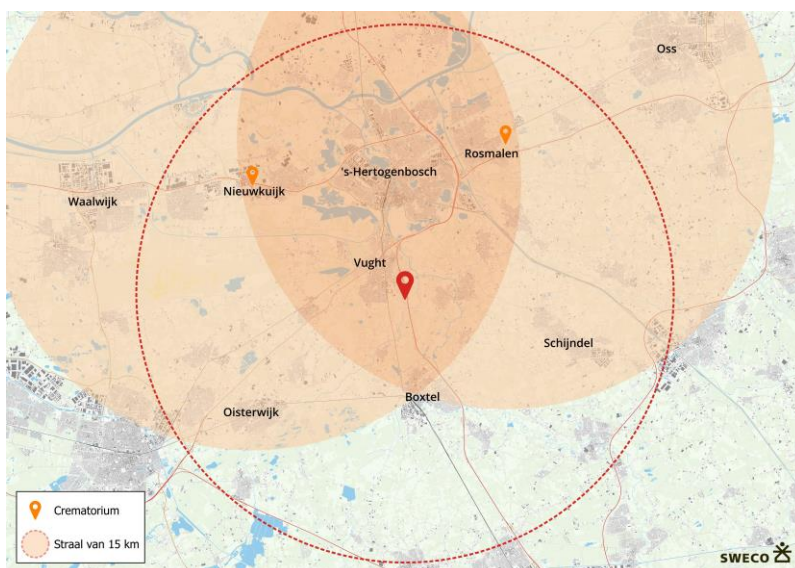
	Overledenen	Crematie-aandeel	Crematies
2023	3.991	70%	2.949
2033	4.387	79% - 81%	3.466 - 3.553

Tabel 2 Prognose sterfte en crematies 2023-2033 in het verzorgingsgebied (15 km)
Bron: Regionale Prognose CBS/PBL, LVC (2023)

2.2 Aanbod: bestaande crematoria hebben realistische capaciteit van circa 2.200 uitvaarten met crematie voor verzorgingsgebied

Bestaand aanbod uitvaartcentra/crematoria

Op iets meer dan 10 kilometer van het geplande crematorium in Vught bevinden zich in Nieuwkuijk en Rosmalen twee bestaande uitvaartcentra van DELA met eigen crematorium. De eigen verzorgingsgebieden van deze crematoria richten zich op de noordwestkant en noordoostkant van de regio 's-Hertogenbosch. Ten zuiden van Vught bevinden de crematoria zich op een grotere afstand.

Figuur 5 Verspreiding uitvaartcentra/crematoria met verzorgingsgebieden (15 km) in de regio
Bron: Sweco met data van LVC/CBS/Kadaster/OSM (2023)

De overlap met de verzorgingsgebieden van de crematoria in Nieuwkuijk en Rosmalen zorgt voor meer keuzemogelijkheden voor crematies in de regio 's-Hertogenbosch en Vught. Zeker als het gaat om klanten die niet bij DELA verzekerd zijn. Tegelijk zullen deze beide crematoria voor de bewoners ten noorden van Nieuwkuijk en Rosmalen het meest nabijgelegen blijven. De crematoria van DELA in Nieuwkuijk en Rosmalen hebben een groot achterland aan de noordzijde. Het dichtstbijzijnde crematorium aan de noordzijde ligt op circa 32 kilometer afstand in Tiel.

Het gebied ten zuiden van Vught waar de kernen Oisterwijk, Boxtel en Schijndel liggen, ligt op meer dan 10 kilometer afstand van een crematorium. Een aanzienlijk deel van dit gebied kan worden bediend vanuit een nieuw te vestigen crematorium in Vught. Dit zal met name een aantrekkende werking hebben vanuit Boxtel, waar Bijnen een behoorlijke marktpositie heeft met een eigen vestiging en opbaargelegenheid (zonder crematorium). Al kunnen ook klanten van concurrerende partijen en van grote verzekeraars zoals DELA en Monuta gebruik maken van het geplande crematorium.

De verzorgingsgebieden van de crematoria in Nieuwkuijk en Rosmalen hebben 68% overlap met het aantal inwoners in het verzorgingsgebied van het geplande crematorium in Vught. Daarom is iets meer dan tweederde van de realistische capaciteit beschikbaar voor het verzorgingsgebied van Vught.

Op basis van 5 crematies per dag en 300 werkdagen per jaar bedraagt de theoretische capaciteit per crematieoven 1.500 crematies. In de praktijk valt de capaciteit lager uit (circa 3-4 crematies per dag), omdat:

- sprake is van een onregelmatige stroom van klanten, doordat sterfgevallen niet altijd te voorzien zijn. De planning is totaal afhankelijk van het aantal overledenen in een week. Een overcapaciteit aan uitvaartcentra en ovens is nodig om iedereen op de gewenste dag een dienst aan te kunnen bieden.
- de uitvaartcapaciteit beperkt wordt door de klantvraag. Rouwgezelschappen willen humane start- en eindtijden van diensten. Vroeger dan 10:00 uur starten of later dan 16:00 wordt zelden als wenselijk ervaren.
- rouwgezelschappen steeds meer tijd willen. Steeds vaker wordt om meer dan 1,5 uur gevraagd.
- uitvaartfaciliteiten alle nabestaanden de mogelijkheid willen bieden om bij het invoeren van de kist aanwezig te zijn.

Daarop aansluitend is een bredere beweging bij uitvaartfaciliteiten zichtbaar naar kwaliteit, waardoor het totale aantal crematies per crematorium in hoge mate wordt beperkt. Daar waar crematoria in de jaren '70 soms wel 3.000 crematies per jaar uitvoerden, ligt het aantal crematies per uitvaartfaciliteit nu vaak onder de 1.000 per jaar (LVC, 2017). De markt voor crematies wordt daarmee steeds meer vraaggericht.

Faciliteit	Aantal ovens	Theoretische capaciteit	Realistische capaciteit ³	Capaciteit (68%) voor verzorgingsgebied Vught
DELA crematorium Nieuwkuijk	2	3.000	2.100	1.428
DELA crematorium Rosmalen	1	1.500	1.200	816
Totaal	3	4.500	3.300	2.244

Tabel 3 Bestaande uitvaartcentra met crematorium binnen verzorgingsgebied

Naar verwachting zal de realisatie van een nieuw crematorium in Vught een drukkende invloed hebben op het aantal crematies in Nieuwkuijk en Rosmalen. De bezetting van deze crematoria over de afgelopen jaren (circa 67%-79%) is sterk bovengemiddeld ten opzichte van de gemiddelde bezetting in Nederland. In 2021 lag de bezettingsgraad van crematoria in Nederland doorgaans tussen de 30% en 50% (ACM, 2021). Het is niet wenselijk om een (te hoge) bezetting te hebben, omdat dit ten koste gaat van de flexibiliteit richting nabestaanden.

³ Op basis van maximum realisatie afgelopen jaren (naar boven afgerond op honderdtallen)

Faciliteit	2019	2020	2021	2022
DELA crematorium Nieuwkuijk	1.920 (64%)	2.048 (68%)	1.951 (65%)	2.020 (67%)
DELA crematorium Rosmalen	1.047 (70%)	1.107 (74%)	1.114 (74%)	1.188 (79%)

Tabel 4 Gerealiseerde aantallen crematies crematoria binnen verzorgingsgebied
Bron: Bijnen Uitvaartzorg / LVC (2023)

De invloed op het aantal crematies bij andere crematoria die op meer dan 15 kilometer liggen, is zeer beperkt. Gelet op de afstand zal het daar in het bijzonder gaan om technische crematies (crematies zonder dienst) die Bijnen momenteel daar uitvoert. De crematoria halen ruimschoots de aantallen van 1.000+ crematies per jaar.

Toekomstig aanbod uitvaartcentra/crematoria

In Schijndel, op circa 5 kilometer afstand van de projectlocatie, heeft Bijnen eerder een ruimtelijke procedure doorlopen om de vestiging van een crematorium daar mogelijk te maken. Dit heeft geleid tot een vastgesteld bestemmingsplan dat de ontwikkeling van een crematorium mogelijk maakt met een maximale capaciteit van 450 uitvaarten per jaar. Bijnen Uitvaartzorg heeft als initiatiefnemer de daadwerkelijke ontwikkeling op deze locatie stopgezet, omdat de locatie niet pachtvrij geleverd kon worden. De geringe capaciteit en de pachtconstructie belemmeren de exploitatiemogelijkheden en daarmee de financiële haalbaarheid op deze locatie. De gronden zijn inmiddels in bezit van een investeringsmaatschappij die herbestemming naar woningen onderzoekt. Het is daardoor onwaarschijnlijk dat op deze locatie een crematorium ontwikkeld zal worden. Bovendien is Bijnen Uitvaartzorg de grootste uitvaartonderneming in de regio waardoor een theoretische vestiging van een crematorium daar niet haalbaar is zonder Bijnen. Dit plan is daardoor niet relevant voor de Ladder.

Daarnaast had Stichting Solamen een niet verder ruimtelijk vastgelegd plan om op begraafplaats Orthen in 's-Hertogenbosch een crematorium te ontwikkelen voor circa 200 crematies per jaar. Deze plannen zijn inmiddels eveneens van de baan.

In het onderzoeksgebied zijn dan ook geen plannen voor realisatie van andere crematoria dan het crematorium in Vught.

2.3 Behoeft: maximaal circa 1.300 uitvaarten met crematie per jaar in 2033 in verzorgingsgebied

Rekening houdend met de vraag naar crematies en het bestaande aanbod aan crematies binnen het verzorgingsgebied, komt de behoefte aan een crematorium uit op circa 1.222 tot 1.309 crematies per jaar in 2033.

	Vraag	Bestaand aanbod	Gepland aanbod	Behoeft / Ladderruimte
2023	2.949	2.244	0	705
2033	3.466 - 3.553	2.244	0	1.222-1.309

Tabel 5 Vraag, aanbod en Ladderruimte binnen het verzorgingsgebied
Bron: CBS, LVC (2023)

3 Kwalitatieve onderbouwing: behoefte aan een modern, energieneutraal uitvaartcentrum met crematorium

De kwalitatieve vraag is onderbouwd door een confrontatie van de kwalitatieve vraag (de klantwensen) en een vergelijking met het huidige en toekomstige aanbod. De kwalitatieve vraag naar uitvaarten met crematies is afhankelijk van een combinatie van factoren. Het gaat om veel meer dan alleen de fysieke aanwezigheid van een crematieoven. Zowel de omgeving, de architectonische uitstraling van het gebouw,

de dienstverlening van de uitvaartonderneming en de mogelijkheden om het as na afloop een bestemming te geven, spelen een rol.

Door de toevoeging van een uitvaartcentrum met crematorium kan op de volgende klantwensen van nabestaanden worden ingespeeld:

- **Één locatie:** een modern uitvaartcentrum moet in staat zijn alle klantwensen op één locatie te bedienen. Het is voor veel mensen onwenselijk om op verschillende locaties de opbaring, receptie en crematie te hebben. Ook speelt één locatie in op de opkomende behoefte om een uitvaart zo duurzaam mogelijk te verzorgen. Bijnen maakt nu vaak nog gebruik van de meest nabijgelegen crematoria in Nieuwkuijk en Rosmalen. Als daar geen ruimte is, wordt uitgeweken naar Tilburg, Veldhoven of Eindhoven. Het vestigen van een nieuw crematorium in Vught kan de mobiliteitsstromen voor Bijnen en zijn klanten sterk beperken.
- **Meer keuze:** in Noord-Brabant zijn vooral crematoria van DELA te vinden. De toevoeging van een niet aan DELA gelieerd uitvaartcentrum met crematorium biedt meer mogelijkheden voor leden van andere uitvaartverzekeraars en klanten van andere uitvaartverzorgers.
- **Groene, parkachtige setting:** de groene, parkachtige setting van Zorgpark Voorburg biedt Vughtenaren een aantrekkelijk recreatiegebied. Uit consumentenonderzoek van Monuta (2016) blijkt dat uitvaartfaciliteiten op een plek moet liggen met veel groen en rust waardoor ruimte voor bezinning wordt gelaten.
- **Buitenplechtigheden:** vanuit nabestaanden komt steeds meer vraag om plechtigheden niet binnen in een rouwcentrum, maar buiten plaats te laten vinden (Ardanta, 2022). De groene omgeving biedt de mogelijkheid om buitenplechtigheden te organiseren.
- **Herdenking en asbestemming:** een deel van de nabestaanden wil de mogelijkheid om het as een mooie bestemming op het terrein te geven. Dit is bijvoorbeeld mogelijk door uitstrooiing op een apart veld, een plaatsing in een urnenmuur of het planten van een boom op het as.
- **Goed gescheiden ruimten:** een uitvaartfaciliteit moet in staat zijn de verschillende groepen aan te kunnen zonder dat deze elkaar kruisen. Zowel nabestaanden als uitvaartverzorgers geven aan dat het zeer onwenselijk is wanneer verschillende rouwgezelschappen elkaar tegenkomen. Dit zorgt voor een beperking aan de hoeveelheid uitvaarten die per dag kunnen worden verzorgd op een locatie. De lay-out van het nieuwe uitvaartcentrum moet hier optimaal voor worden ingericht.
- **Flexibiliteit:** diensten worden steeds persoonlijker (LVC, 2020). Ook gaat sinds corona de voorkeur steeds meer uit naar kleinschalige uitvaarten (Ardanta, 2022). Een modern uitvaartcentrum moet in staat zijn om zowel grote als kleinere groepen te ontvangen. Dit vraagt om flexibele indeelbare ruimten die niet aan aantrekkelijkheid inboeten door gesplitst of samengevoegd te worden.
- **Verskillende doelgroepen:** bij een (Creools-)Surinaamse begrafenis wordt volop muziek gemaakt, gedanst en gedronken. Bij een Chinese begrafenis wordt geld verbrand. Een modern uitvaartcentrum moet in staat zijn een grote verscheidenheid aan wensen en ceremonies aan te kunnen zonder daarbij omwonenden en andere groepen tot last zijn.
- **Livestream:** mensen wonen verder bij elkaar vandaan waardoor het bijwonen van een dienst niet altijd meer vanzelfsprekend is. Om de uitvaart toch te volgen en de dierbare te eren als het fysiek niet mogelijk is, moet een modern uitvaartcentrum in staat zijn de uitvaart te streamen. Door het coronavirus is de vraag naar het livestreamen van uitvaarten toegenomen (Ardanta, 2022). Bij grote groepen moet het mogelijk zijn te streamen op videoschermen of via internet en social media. Deze ontwikkelingen en trends vragen een uitvaartcentrum met de nieuwste ICT-mogelijkheden.
- **Overgewicht:** bij steeds meer sterftegevallen gaat het om mensen met extreem overgewicht. 13,3% van de Nederlanders leed aan obesitas in 2022 (RIVM, 2023). Deze mensen zijn zwaarder, en hebben meer kans om eerder dood te gaan. Het vraagt om bredere en hogere ovens. Op dit moment kunnen mensen met extreme overgewicht niet altijd bij een crematorium terecht en kiezen dan ook vaak voor begraven.
- **Energie neutraal / duurzaam cremen:** veel mensen die hun leven lang bezig zijn met duurzaam leven willen ook op een duurzame manier begraven of gecremeerd worden. Dat kan om uiteenlopende aspecten gaan, zoals een energiezuinig gebouw, makkelijk afbreekbare kisten en schone CO₂-neutrale crematies. De gasovens die veel crematoria nu nog gebruiken zullen op termijn vervangen worden door elektrische ovens. Het geplande crematorium voorziet in de vraag naar energie neutraal / duurzaam cremen door het gebruik van zonnepanelen die een elektrische oven van elektriciteit voorzien. Volledig energie neutraal cremen is elders binnen de regio nog niet mogelijk.
- **(Auto)mobiliteit:** uit het onderzoek van Monuta blijkt ook dat een goede bereikbaarheid met voldoende parkeerplaatsen een van de belangrijkste kwalitatieve eisen voor een uitvaartfaciliteit is. Bij een uitvaartfaciliteit moeten meer dan voldoende ruime parkeerplaatsen zijn. Ook moeten de

parkeergelegenheden een grotere diversiteit aan vervoersmiddelen aankunnen. Zo wordt steeds meer elektrisch gereden. Op crematorium Eikenven zijn daarom ook elektrische oplaadpunten voorzien.

- **Pandemieproof:** in de afgelopen 5 jaar hield de coronapandemie Nederland in zijn greep. Het is onzeker of en wanneer een nieuwe pandemie om zich heen grijpt. Daarom is het van belang om voor voldoende overcapaciteit te zorgen. Daarnaast kan het nieuwe crematorium zo worden ingericht en uitgerust met innovatieve desinfectiemethoden om risico's op besmetting te minimaliseren.
- **Technische crematies:** naar verwachting zal door de toenemende individualisering van de samenleving de vraag naar technische crematies komende jaren toenemen. Technische crematies zijn crematies zonder ceremonie waarbij de kist in aanwezigheid van de familie de oven in gaat.

Door het realiseren van een nieuw, energieneutraal en modern crematorium in een groene omgeving, komt het geplande crematorium in Vught tegemoet aan de kwalitatieve vraag. Het duurzame, energieneutrale karakter onderscheidt de locatie van het bestaande aanbod in de omgeving en voorziet in de kwalitatieve vraag van een breder publiek. De geconstateerde behoefte is conservatief, omdat hierin de extra kwalitatieve vraag naar energiezuinig cremeren niet is meegenomen.

4 Conclusie: voldoende Ladderruimte voor uitvaartcentrum met crematorium Eikenven

Voor de geplande ontwikkeling van het nieuwe uitvaartcentrum met crematorium op locatie Eikenven in Vught is op basis van de vereisten van de Ladder in kwantitatief opzicht behoefte aan maximaal circa 1.300 crematies per jaar in 2033. Daarnaast is ook in kwalitatief opzicht voldoende behoefte. Gelet op de hoge bezettingspercentages van crematoria binnen het verzorgingsgebied zal geen sprake zijn onaanvaardbare ruimtelijke effecten (leegstand). Hiermee is voldaan aan de eisen die in het Besluit ruimtelijke ordening ten aanzien van de Ladder worden gesteld en is sprake van een zorgvuldig ruimtegebruik.